

Можна з упевненістю сказати, що не тільки у молодшому віці діти захоплюються грою. Гра як метод позакласної роботи викладача стає вагомим важелем у музичному вихованні дітей середнього та старшого віку.

Список використаних джерел:

1. Милич Б. Є. Виховання учня-піаніста. – М., «Кіфара», 2002. – С. 78.
2. Ниязов О. О. Про методику роботи з дітьми. – С.-Петербург, 2001. – С. 42.
3. Артоболевська Г. Д. Перша зустріч з музикою – М., Радянський композитор, 1987. – С. 10.
4. Тимакін Е. М. Виховання піаніста. – М., «Радянський композитор», 1989. – С. 8.

Деточка О.М.

студентка,

Науковий керівник: Школьна О.В.

доктор мистецтвознавства, завідувач кафедри,

Інститут мистецтв

Київського університету імені Бориса Грінченка

ТРАДИЦІЯ ЗОБРАЖЕННЯ ПОРЦЕЛЯНОВИХ ВИРОБІВ У ЖАНРІ НАТЮРМОРТУ КШТАЛТУ «СНІДАНОК» АБО «ДЕСЕРТ»

Жанр натюрморту посідає значне місце у мистецтві європейського живопису від початку XVII ст. Так, варто зазначити, що у наслідок стрімкого розвитку та під впливом пануючих смаків і культури того часу, натюрморт швидко розгалузився на так звані «підвиди». В результаті цього, найбільшого розквіту отримали так звані «сніданки» або «десерти», для яких було характерне зображення певної групи предметів. Одним з постійних атрибутів такого виду натюрморту були саме керамічні вироби. Тому, для більш глибокого дослідження жанру та зв'язків з іншими видами мистецтва, варто окремо зупинитися на традиції використання порцеляни у композиціях кшталту «сніданки».

Відомо, що перші натюрморти цього різновиду, відомого на той час, як «монохромні сніданків» склалися у 20-ті роки XVII ст. у місті Гарлемі та представлені у творчості Флоріса ван Дайка, Пітера Класа, Віллема Клас Хеди та Клари Петерс. Перші роботи на цю тему демонстрували звичні для країни страви, фрукти та не вирізнялися занадто пишним сервіруванням. Керамічні вироби у ранніх «сніданках», переважно, вводилися у невеликій кількості й були досить простими за формою. Оскільки, метою подібних робіт було зображення чогось буденного та простого, відповідно, порцеляна, яка на той час було дуже цінною не мала викликати протиріччя до загальної тематики роботи. Вдалим прикладом такого не акцентованого зображення порцелянових виробів є натюрморти Флоріс ван Дейка [3, с. 178].

У найбільш відомих «сніданках» голландських художників Віллема Клас Хеди та Пітер Класа дорогоцінна кераміка також використовувалась у невеликій кількості, проте набувала більшого значення. Загалом, натюрморти цих митців характеризуються стриманою, майже монохромною кольоровою гамою і горизонтальними композиціями, а зображена їжа, переважно, не втілює нічого розкішного й екзотичного. А от у більш пізніх роботах серед скляного та металевого посуду можна побачити порцелянові чаші та тарілки, які додають натюрмортам цікавішого та багатшого звучання. Це, насамперед, було пов'язано з захопленням голландцями цим недосяжним фарфоровим посудом, який ввійшов до Європи опосередковано та в обмеженій кількості.

Ціла серія натюрмортів художника Пітер Класа «Сніданок з шинкою і сиром» (1627), «Натюрморт із пирогом з індичкою» (1627), «Сніданок» (1647) – є найкращими прикладами ранніх «сніданків», в них у невеликій кількості, але вже можна побачити китайську порцеляну. А більш пізні натюрморти цього художника стають дещо багатшими та складнішими, відповідно збільшується і кількість дорогоцінного посуду в їх композиції.

Цікавими є відносно ранні картини фламандських художників типу «сніданків» Осіаса Берта Старшого та Клари Петерс, де порцелянові вироби представлені у більшій кількості та у різноманітніших формах, ніж у ранніх голландських роботах на цю тему. Так, у «Натюрморті із солодощами, устрицями та порцеляною» (1612–1613) Клари Петерс і у «Натюрморті з десертом» Осіаса Берта Старшого китайська порцеляна отримує більше уваги поряд із сніданком, який складається, переважно, з місцевих продуктів, що були гордістю сільського господарства країни. Таким чином, керамічний посуд в натюрмортах цих художників використовувався для посилення загального враження і для втілення добробуту.

У другій половині XVII ст. відповідно до смаків заможних верств населення Голландії та їх прагнення до розкоші, змінюються мотиви та трактування нових «сніданків». Відповідно скромні композиції поступалися місцем розкішним і пишним «сніданкам» Абрахама ван Бейерена (1620–1690) та Віллема Кальфа (1622–1693), що включали до натюрмортів дорогоцінні кубки, мушлі, екзотичні фрукти, срібний і золотий посуд [1]. І звичайно, у цих помпезних роботах зображували дорогоцінну китайську порцеляну, а згодом виробництва Делфт.

Справжніми майстрами таких розкішних натюрмортів є Віллем Кальф та Абрахам ван Бейерен. У їх «сніданках», на зміну простим стравам, приходять композиції із зображенням екзотичних фруктів і делікатесів, важливе місце серед них займає срібний і золотий посуд, «біле золото» китайська порцеляна, а на зміну простій скатертині – персидські килими.

Натюрморти цих майстрів вже майже несхожі на відносно скромні перші «сніданки», зроблені на початку століття. Тому порцелянові вироби тут представлені у великій кількості та найрізноманітніших формах. Це як і порцеляна «краак», яка стає більш доступна, але не менш цінна, так і кераміка делфтського виробництва – як втілення гордості за власне виробництво [5].

У XVIII ст. жанр натюрморту розширював свої межі й з'явився у живописі французьких митців. Панування ідеалів аристократичності й заможності також

впливало на активне використання порцеляни у їх натюрмортах-сніданках. Французькі художники Жан-Батіст Шарден і Жан-Батіст Одрі є одними з багатьох спадкоємців вісімнадцятого століття у нідерландській традиції, які також звернулися до теми «сніданків» і не встояли перед витонченим порцеляновим посудом.

Тим не менш, у ряді натюрмортів Жана-Батіста Шардена, на відміну від прагнень заможних верств населення, значно переважає простий посуд, менш екзотичні фрукти й їжа. Досить не часто, проте, не менш вражаюче у композиціях його натюрмортів з'являвся порцеляновий посуд у незначній кількості, який надавав роботам означеного митця більшої розкоші й витонченості. У поєднанні – бездоганна порцеляна і манера письма художника, вишуканий колорит й майстерно передана матеріальність предметів створювали дійсно вражаючі роботи.

У ХІХ ст. тема «сніданків» виходить за межі натюрмарту й все частіше з'являється у групових портретах і сюжетних картинах, з поміж яких одним з найбільш відомих є «сніданок» у живописі Едуарда Мане. Але, цей художник також створив менш знаний натюрморт-сніданок, у якому є витончена китайська порцеляна [2, с. 156]. Дана тема також представлена у таких рідкісних, але не менш захоплюючих, натюрмортах імпресіоністів Клода Моне й Огюста Ренуара, постімпресіоністів Поля Сезанна й Поля Гогена. У їх роботах, що пов'язані зі «сніданками», можна помітити невибагливі порцелянові чаші та тарілки.

У другій половині ХІХ ст. швейцарські митці Альберт Анкер і Карл Том-Хойфел виконували натюрморти, серед яких багато розроблено саме на тему десертів. Вони часто переплітаються з традицією чаювання, яка у той час набувала популярності, а порцеляна європейського виробництва стала втіленням аристократичності. Відповідно, у подібних композиціях, означених майстрів, майже постійно присутні порцелянові вироби: чайні або кавові сервізи.

Протягом ХХ століття жанр натюрмарту трошки втратив свою популярність на перевагу з-поміж інших жанрів, проте у той час він знайшов своїх шанувальників. Тему «сніданків» можна знайти у творчості французького художника П'єра Боннара, де вони набували більш побутового характеру. Широкий ряд натюрмортів митця присвяченні темі снідання, зображуючи його у різноманітних формах і значеннях. Кераміка у його композиціях застосовувалася, переважно, європейського виробництва й стриманого зразку. Також, варто зазначити, що й в його сюжетних картинах, насамперед, «Сніданок» (1917), «Легкий сніданок» (1932), можна побачити порцеляновий посуд.

В українському мистецтві жанр натюрмарту активно розвивається у 20-х роках ХХ ст. У цей час тема «сніданків» неабияк захоплювала провідних українських художників означеного жанру. Характерними предметами, що вводилися до композиції, є традиційні страви, простий керамічний посуд, квіти. Прикладом подібних натюрмортів є роботи Т. Яблонської та Є. Волобуєва. А от у натюрмортах художників П. Волокидіна та М. Барсамова, які можна віднести

до «десертів» часто з'являються порцелянові чашечки, додаючи роботам виразності та довершеності [4, с. 25].

Таким чином, можна визначити, що натюрморти кшталту «сніданок» і «десерт» захоплювали художників протягом багатьох століть. У своїх роботах провідні митці означеного жанру по-різному втілювали тему, але постійно зверталися до порцелянових виробів. Ця традиція зображення кераміки визначалася різними ідеями та пануючими ідеалами, але завжди надихала художників і залишалася актуальною у їх композиціях.

Список використаних джерел:

1. Голованова А. Е. Натюрморт в мировой живописи. Москва : Белый город, 2012. 304 с.
2. Останина С. П. Энциклопедия натюрморта. Москва : Олма-Пресс Образование, 2002. 352 с.
3. Сак Л. М., Школяренко О. К. Західно-Європейський живопис 14–18 століття. Світове мистецтво в музеях України. Київ : Мистецтво, 1986. 262 с.: с іл.
4. Шаров І. Ф., Толстоухов А. В. Художники України: 100 видатних імен. Київ : «АртУк», 2007. 480 с.
5. Delftwar in seventeenth century paintings. URL: <https://www.aronson.com/delftware-in-seventeenth-century-paintings> (дата звернення: 17.10.2019).

Дорошенко О.І.

студентка,

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

ШТАМПИ І ПЛАГІАТ В ОФОРМЛЕННІ СУЧАСНИХ КНИГОВИДАНЬ

Сьогоднішня книжкова індустрія вражає нас своєю різноманітністю і різнобарв'ям: від суворого дотримання класичних канонів до надзвичайно оригінальних авторських прийомів, однак, на жаль, не кожна книга отримує окремий авторський підхід до оформлення. Якщо поглянути на топ-продажі різноманітних книгарень, то можна виокремити певні тенденції, які простежуються не тільки на світових ринках, а й на українському. Так, наразі на вершині продажів знаходяться різноманітні мотиваційні та психологічні видання, не полишають своїх позицій і наукові та, відповідно, різноманітні переклади світових бестселерів, non-fiction література й українська книга. На жаль, ще є багато творів, які залишаються обділеними як увагою видавців, так і читачів. Цей величезний пласт некомерційної літератури, що й досі залишається десь осторонь, приречений знаходитися поза друкарським верстатом, адже не є пріоритетним напрямком у книговидаванні. Саме такі твори найчастіше і вимушені задовольнятися стандартними й не завжди доречними кліше в оформленні і бути схожими один на одного, однак і топ-продажі не залишаються без одноманітних штампів.

Доктор Саймон Стівенс [1] проаналізував оформлення книг про Африку та дійшов висновку, що велика кількість видань має однотипні обкладинки з